

Pilietinio ir tautinio ugdymo projektai Kėdainiuose

Audronė PEČIULYTĖ

Pastaraisiais metais Švietimo ir mokslo ministerija skiria lėšų mokinių tautiniam ir pilietiniam ugdymui. Rajonuose yra skelbiami projektų konkursai, kuriuose gali sėkmingai dalyvauti ir muziejai. Kėdainių krašto muziejaus 2007 m. ir 2008 m. pateikti projektai gavo paramą ir buvo sėkmingai įvykdyti.

2007 metais buvo gauta parama projektui „Pažinkime daugiakultūrį Kėdainių miestą“. LDK miestietiškoji kultūra tebėra menkai ištirtinėta ir žinoma Lietuvos visuomenei. Todėl projekto tikslas buvo parengti ir vykdyti integruotas edukacines programas, kurios patraukliai, išsamiai ir visapusiškai supažindintų su vienu spalvingiausių, XVII–XVIII a. Lietuvoje kultūriškai reikšmingu miestu – Kėdainiais.

Buvo parengtos trys edukacinės programos. Programa „Kėdainių miestietiškoji kultūra“ skirta 5–8 klasių mokiniams. Ją sudaro 2 dalys: ekskursija po senamiestį, aplankant Rotušę, Didžiąją Rinką, senjorų Arnetų namą, kurios metu vaikai pildo užduočių lapus, ir darbas su eksponatais, atspindinčiais miesto kultūrą, muziejaus edukacinėje klasėje. Programoje kūrybingai derinami įvairūs mokymo metodai, naudojama gausi ir įvairi vaizdinė medžiaga, muziejaus fondo eksponatai ir jų kopijos. Archeologinių kasinėjimų Kėdainiuose metu rasti daiktai (kokliai, čerpės, indai) padeda įsijausti į tuometinio gyvenimo aplinką. Svarbu, kad ugdymo procesas vyksta skirtingose erdvėse, kurios yra ne fonas naujai informacijai, bet iškalbingi kultūros arte-

CIVIC AND NATIONAL EDUCATIONAL PROJECTS IN KĖDAINIAI

Audrone PEČIULYTĖ

The Ministry of Education and Science is actively financing national and civic education of schoolchildren. Competitions for projects are organized in districts and museums have actively joined them. The author of the publication introduces to the projects successfully implemented by Kėdainiai Area Museum in 2007 and 2008. One of them was “Let’s get to know the multicultural town of Kėdainiai”. The urban culture of the Grand Duchy of Lithuania is so far poorly analysed and known to Lithuanians. This is why the purpose of the project was to prepare and implement integrated educational programmes that would attractively and exhaustively introduce to one of the most picturesque and culturally important Lithuanian towns of the 17-18th centuries Kėdainiai. The project covered three educational programmes: “The urban culture of Kėdainiai” intended for schoolchildren of 5-8 grades; “Churches of religious confessions” for schoolchildren of 9-12 grades; and “Literature, music and symbols of national and confessional communities” for 9-10 grade schoolchildren.

Moksleivių viktorina „Kėdainių istorijos paslaptys“.

faktai. Akcentuojamas įvairių mieste gyvenusių tautų architektūrinis palikimas, miesto savivalda, ekonominio klestėjimo ženklai (uostas, turgūs, amatininkų cechai). Mokiniai skatinami ieškoti analogijų, siėti faktus, netgi diskutuoti papročių ir moralės klausimais (tema apie viešą mirties bausmės vykdymą). Užsiėmimas baigiamas žąsies plunksna rašant parinktus žodžius iš svarbiausio Kėdainiuose išleisto veikalo – „Knygos Nobažnystės krikščioniškos“. Susipažinę su gimtuoju miestu, mokiniai susidaro išsamų vaizdą apie XVII–XVIII a. Europos miestams būdingas tendencijas.

Programa „Religinių konfesijų maldos namai“ skirta 9–12 klasių mokiniams. Jos metu lankomasi katalikų, stačiatikių, reformatų ir judėjų maldos namuose, išsiaiškinami jų panašumai ir skirtumai. Daugiakultūriame centre vyksta užsiėmimas, kurio metu atliekamos praktinės užduotys, pildomi užduočių lapai. Tai sunki ir būtina tema, nes mokyklose vaikai negauna išsamių žinių apie įvairias nuo seno Lietuvoje išpažįstamas religijas. Jiems sunku atskirti įvairių religinių konfesijų maldos namus, suvokti jų interjero skirtumus ir prasmę. Programoje glaudžiai aptariamos ir lyginamos judėjų, katalikų, stačiatikių ir evangelikų reformatų tikėjimo tiesos. Išmokę atpažinti ir suvokti skirtingų bendruomenių religinę raišką, mokiniai skatinami ieškoti ir panašumų jų raiškoje bei idėjose – taip programoje akcentuojama religinė ir tautinė tolerancija.

Trečioji edukacinė programa – „Tautinių ir konfesinių bendruomenių literatūra, muzika, simboliai“ – skirta 9–10 klasių mokiniams ir chronologiniu požūriū mokyklose dėstomus dalykus papildo vietine medžiaga. Pasirinktas integravimo metodas leidžia mokiniams sudaryti išsamų vaizdą apie lietuviams, žydams, vokiečiams, lenkams ir rusams svarbius religinius ir pasaulietinius simbolius, dailės paminklus, muzikos kūrinius, tačiau daugiausia dėmesio skiriama literatūrai. Programa apima įvairių žanrų rašytinę kūrybą nuo XVII a. iki XX a. pirmosios pusės. Kiekvienai potemei parengta po kelias nevienodo sunkumo užduotys, kad būtų galima dirbti atsižvelgiant į laiką ir mokinių pajėgas. Literatūrinė analizė visuomet siejama su istoriniu kontekstu. Parengtos įvairios užduotys, supažindinančios su originalia „Knygos Nobažnystės krikščioniškos“ leidėjo Stepono Jaugelio Telegos kūryba, Kėdainiuose dirbusio evangelikų liuteronų pastoriaus Heinricho Johanseno rankraštiniu literatūriniu traktatu, Kėdainiuose studijavusio Vilniaus Gaono mintimis, žydų folkloru, kauniečio, moderniosios žydų literatūros atstovo Abraomo Mapu romano ištraukomis. Pajėgesnei grupei pateikiamos Česlovo Milošo eilėraščių „Sodyba“ analizės užduotys. Kėdainių apylinkių dvarų buitį ir kultūrinį pulsą XX a. pradžioje įtaigiai atskleidžia Piotro Stolypino dukters memuarų ištraukos. Skirtingų tautų ir religinių konfesijų rašytinis palikimas iliustruojamas

būdingais vaizduojamojo meno, architektūros pavyzdžiais, klausomasi religinių giesmių ir pasaulietinės muzikos, nagrinėjami Radvilų, evangelikų liuteronų herbai, žydų religiniai simboliai.

Apibendrinus projekto medžiagą bei rezultatus, išleistas informacinis leidinys „Kėdainių krašto muziejaus edukacinė veikla“. Šis projektas išrinktas sėkmingiausiu Kėdainių rajone, todėl buvo pristatytas 2008 m. sausio mėn. Lietuvos Respublikos Seime vykusioje Pilietinio ir tautinio ugdymo projektų konferencijoje. Parengtos edukacinės programos sulaukė didelio tiek mokinių, tiek ir suaugusiųjų susidomėjimo, todėl jos įtrauktos į nuolat muziejaus vykdomas programas.

2008 metų projektas „Kėdainių kraštas istorinių įvykių verpetuose 1918–1940 m.“ buvo skirtas Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo bei pirmųjų savivaldybių kūrimosi šalyje ir Kėdainių krašte 90-ųjų metų jubiliejams paminėti. Vasario 16-osios proga buvo surengta istorinė konferencija, kurioje pranešimus skaitė monografijos „Lietuvos respublikos savivaldybių raida 1918–1920 m.“ autorė, istorikė iš Kauno VDU ir Šiaulių universiteto dr. Aistė Morkūnaitė-Lazauskienė, Kėdainių rajono istorijos mokytojai, Kėdainių krašto muziejaus darbuotojai. Konferencijos metu pristatyta muziejaus parengta kilnojamoji paroda „Kėdainiai 1918–1940 m.“. Joje atsispindi Kėdainių krašto gyvenimas ir pasiekimai tarpukario Lietuvos metais. Ši paroda buvo eksponuota 10-ye rajono ir miesto mokyklų, todėl žymiai daugiau mokinių galėjo susipažinti su to laikotarpio krašto istorijos fragmentais. Konferencijoje skaitytus pranešimus ir dalį parodoje naudotų nuotraukų sudėta į leidinį „Kėdainių kraštas istorinių įvykių verpetuose 1918–1940 m.“.

Norėdami, kad mokiniai aktyviau domėtusi savo krašto istorija, muziejuje ir Daugiakultūriame centre buvo organizuotos dvi istorinės viktorinos 5–6 klasių ir 7–9 klasių mokiniams. Jose dalyvavo per 100 mokinių.

Projektą vainikavo Daugiakultūriame centre įvykęs susitikimas su režisieriumi, rašytoju, dainų autoriumi ir atlikėju, Vytautu V. Landsbergiu. Svečio iš Vilniaus pasirodymas sulaukė didelio jaunų ir suaugusiųjų susidomėjimo.

Šie 2007 ir 2008 metais Kėdainių krašto muziejaus vykdyti projektai turi išliekamąją vertę: parengtas bei nuolat vykdomas edukacines programas, kilnojamas parodas, išleisti leidiniai, prasmingus susitikimus su įdomiais žmonėmis. Taigi dalyvavimas Pilietinio ir tautinio ugdymo projektų konkursuose buvo naudingas ir muziejui ir mokykloms, nes atsirado puiki galimybė realizuoti naujas idėjas ir sutvirtinti švietimo bei kultūros įstaigų bendradarbiavimą. ■

Kėdainių krašto muziejaus archyvo nuotr.

Programa „Kėdainių miestiečių kultūra“.

Programa „Tautinių ir konfesinių bendruomenių literatūra, muzika, simboliai“.